

Datum en tijd : 8 oktober 2018, 16.30 uur
Locatie : Lloyd's Register Nederland, K.P. van der Mandelelaan 41a, Rotterdam

Aanwezig

Bestuur : Piet Molenaar, voorzitter (namens de werkgever)
Wim den Dekker (namens de werkgever)
Thomas Verspaandonk (namens de pensioengerechtigden)

Deelnemers : 10 deelnemers hebben de presentielijst getekend. (Omwille van de privacy zijn de namen in deze openbare versie van de notulen niet genoemd)

Gepensioneerden: 10 gepensioneerden hebben de presentielijst getekend. (Omwille van de privacy zijn de namen in deze openbare versie van de notulen niet genoemd)

Volmachten : In totaal zijn 4 volmachten afgegeven. Deze zijn bekend bij de voorzitter. (Omwille van de privacy zijn de namen in deze openbare versie van de notulen niet genoemd)

Aon : Mark van de Velde, adviserend actuaris
Ron van Zuijlen, bestuursondersteuning / notulist

Agendapunten deelnemersvergadering:

1. Opening en mededelingen
2. Ingekomen stukken
3. Herbenoeming Eize van den Heuvel als vertegenwoordiger namens de deelnemers in het verantwoordingsorgaan
4. Verslag gang van zaken boekjaar 2017
5. Huidige financiële situatie en ontwikkelingen bij het pensioenfonds
6. Nieuwe pensioenregeling 2018 en keuzemogelijkheden van de regeling
7. Klankbordgroep en pensioencommunicatie
8. Rondvraag
9. Sluiting

De presentatie die als leidraad voor de bijeenkomst wordt gebruikt is als bijlage bij deze notulen opgenomen. De informatie opgenomen in de presentatie wordt niet herhaald in deze notulen. In deze notulen zijn de overige gang van zaken, specifieke toelichtingen en antwoorden op vragen van deelnemers en pensioengerechtigden opgenomen.

1. Opening en mededelingen

De voorzitter de heer Molenaar opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen. Hij vertelt kort wie er aanwezig is namens het bestuur en Aon. Er is een presentielijst die men kan tekenen. Er zijn verder geen mededelingen.

2. Ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken ontvangen.

3. Herbenoeming Eize van den Heuvel als vertegenwoordiger namens de deelnemers in het verantwoordingsorgaan

De heer Molenaar vertelt dat het intern toezicht bij het pensioenfonds wordt gedaan door de visitatiecommissie en dat het fonds daarnaast een verantwoordingsorgaan (VO) heeft, waaraan het bestuur verantwoording aflegt. Het VO heeft adviesrecht over diverse zaken waaronder het premiebeleid, communicatiebeleid en beloningsbeleid.

Conform de statuten wordt de vertegenwoordiger namens de deelnemers in het VO benoemd door de vergadering van deelnemers. De termijn van de huidige vertegenwoordiger namens de deelnemers, Eize van den Heuvel, loopt per 23 oktober 2018 af. De heer Van den Heuvel heeft zich voor een nieuwe periode kandidaat gesteld. De voorzitter stelt vast dat er naar aanleiding van de oproep tot kandidaatstelling geen tegenkandidaten zich hebben aangemeld. Vervolgens wordt de heer Van den Heuvel met applaus door de deelnemersvergadering herkozen voor een nieuwe periode.

4. Verslag gang van zaken boekjaar 2017

De voorzitter doet aan de hand van de presentatie verslag over boekjaar 2017. Naar aanleiding hiervan worden de volgende zaken specifiek toegelicht en worden vanuit de zaal onder andere de volgende vragen gesteld:

- Naar aanleiding van de constatering dat het aantal deelnemers is gedaald, wordt gevraagd of er een aantal is waarbij de situatie kritiek wordt en wat de gevolgen kunnen zijn als het aantal deelnemers te laag wordt. De heer Molenaar antwoordt dat er geen aantal is gedefinieerd waar niet onder mag worden gekomen, maar de kostendekking vanuit de premie zal bij een daling van het aantal deelnemers navenant afnemen.
- Bij de sheet over de verschillende dekkingsgraden legt de heer Molenaar uit dat de beleidsdekkingsgraad het belangrijkste is, omdat deze wordt gebruikt bij beleidsbeslissingen en de vraag of en hoeveel indexatie kan worden verleend. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.
- Vanuit de zaal wordt gevraagd waarom de premie in 2017 is gestegen ten opzichte van 2016 terwijl het aantal actieven is afgenomen. De heer Molenaar antwoordt dat de premie van meerdere factoren afhankelijk is, zoals de actuariael benodigde premie, het salaris en de kostenopslag. De toename wordt in ieder geval voor een groot deel verklaard doordat de kostenopslag¹ in de premie in 2017 is verhoogd.
- De heer Molenaar vertelt ook dat de kosten voor vermogensbeheer relatief laag zijn ten opzichte van andere pensioenfonds. Bij Pensioenfonds Lloyd's Register zijn deze circa 0,25% inclusief advies inzake vermogensbeheer, transactiekosten en het vermogensbeheer zelf. De vermogensbeheerkosten worden rechtstreeks in mindering gebracht op het rendement en zijn geen onderdeel van de premie. De kosten vermogensbeheer zijn relatief laag omdat het fonds een passief

¹ Deze wordt door de werkgever betaald, de procentuele deelnemersbijdrage is hetzelfde gebleven.

beleggingsbeleid heeft. Het bestuur is van mening dat actief beleggen¹ op de lange termijn geen extra waarde toevoegt.

- In 2017 is er onder de deelnemers en pensioengerechtigden een risicobereidheidsonderzoek gedaan. De respondenten gaven aan dat het pensioenfonds eerder minder dan meer risico zou moeten nemen. Deze uitkomsten zijn meegenomen bij de gesprekken met sociale partners over de risicohouding van het pensioenfonds. Mede op basis van het onderzoek, de gesprekken met sociale partners en de overtuiging van het bestuur zelf dat er minder risico moest worden genomen, is de aandelenportefeuille teruggebracht van 54% naar 44% van het totaal belegd vermogen. Voordat dit besluit werd genomen is doorgerekend wat de effecten zouden zijn, rekening houdend met diverse (economische) scenario's. Hieruit bleek dat bij een 10% kleinere aandelenportefeuille de 'slecht weer' scenario's minder slecht werden terwijl het gemiddelde pensioenresultaat² vrijwel hetzelfde bleef.
- Vanuit de zaal wordt gevraagd wat er gebeurt als Italië omvalt. De heer Molenaar antwoordt dat het pensioenfonds alleen belegt in Europese staatsleningen van de financieel meest stabiele landen zoals Nederland, Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk en dus niet in Italiaanse staatsleningen. Als Italië failliet gaat (of dreigt te gaan) zal dat wel een bredere weerslag hebben op de financiële markten en hierdoor wordt het pensioenfonds wel indirect geraakt.

5. Huidige financiële situatie en ontwikkelingen bij het pensioenfonds

De heer Molenaar vertelt dat zowel de actuele als de beleidsdekkingsgraad per 31 augustus 2018 109,5% bedraagt. Doordat de levensverwachting minder snel stijgt dan verwacht zal de actuele dekkingsgraad (afgezien van andere factoren) dit jaar nog met circa 1% toenemen. Het bestuur hoopt dat de beleidsdekkingsgraad weer langzaam richting 110% gaat, daarboven is er weer indexatie mogelijk. Deze zal in eerste instantie nog heel klein zijn (als het zover is/komt). Voor de volledigheid merkt de heer Molenaar op dat er voor de actieve deelnemers (die per 31 december 2017 reeds actief waren) een aparte afspraak is gemaakt, zij ontvangen indexatie gefinancierd uit een Escrow³. Het korten van pensioen is voorlopig afgewend.

¹ Bij een passief beleggingsbeleid wordt er belegd in beleggingsfondsen die met de markt mee bewegen. Bij een actief beleggingsbeleid wordt meer (of juist minder) in bepaalde aandelen of obligaties belegd in de hoop dat deze het beter doen dan gemiddeld in de markt. Actief vermogensbeheer is meestal duurder omdat de vermogensbeheerder hier meer tijd mee kwijt is en continu 'de markt probeert te verslaan'.

² Het pensioenresultaat zegt iets over in welke mate het pensioen geïndexeerd kan worden en de koopkracht op peil kan worden gehouden.

³ Een Escrow is een pot met geld die voor een specifiek doel apart is gezet. De Escrow valt niet onder het Pensioenfonds. Sociale partners hebben bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2018 afgesproken dat de werkgever geld stort op een Escrow rekening waaruit de komende jaren de indexatie voor de actieven wordt betaald.

6. Nieuwe pensioenregeling 2018 en keuzemogelijkheden van de regeling

De heer Van de Velde vertelt wat de hoofdlijnen zijn van de nieuwe pensioenregeling en welke keuzemogelijkheden er zijn in de regeling. De mogelijkheden zijn:

- Het vervroegen van de pensioeningang
- Deeltijdpensionering
- Omzetten van partnerpensioen in extra ouderdomspensioen (uitruil)
- Eerst een hoge en daarna een lagere uitkering (Hoog-Laag)
- AOW-overbrugging
- Vrijwillig deelnemen aan de anw-hiaat regeling

Vervolgens geeft de heer Van de Velde een aantal voorbeelden waarin de keuzemogelijkheden worden uitgewerkt. Naar aanleiding hiervan worden de volgende zaken specifiek toegelicht en worden vanuit de zaal onder andere de volgende vragen gesteld:

- Vanaf wanneer wordt een werknemer opgenomen in de pensioenregeling? De heer Van de Velde antwoordt dat dit gebeurt zodra men in dienst komt¹. Dit betekent dat iemand die jong in dienst komt, tot meer dan 80% van zijn pensioengrondslag aan pensioen kan opbouwen.
- Mag je vrijwillig bijsparen in de pensioenregeling? De heer Van de Velde antwoordt dat dit in de pensioenregeling niet mogelijk is, als men extra voor pensioen wil sparen zal dit in de privésfeer moeten gebeuren.
- Tijdelijk partnerpensioen wordt uitgekeerd aan de partner als de deelnemer overlijdt tot het moment dat de partner de AOW-leeftijd bereikt. Het wezenpensioen loopt in principe tot leeftijd 21 jaar maar kan worden verlengd tot 27 jaar zolang de wees studeert of arbeidsongeschikt is.
- Bij arbeidsongeschiktheid gaat de pensioenopbouw door zonder premiebetaling.
- Kan iemand ook langer doorwerken in plaats van korter? De heer Van de Velde antwoordt dat dit alleen kan met toestemming van de werkgever. Het arbeidscontract eindigt in principe op de AOW-datum.
- Het is mogelijk om verschillende keuzes (vervroegen, hoog-laag, uitruil) met elkaar te combineren. De totale waarde van het pensioen voor en na de omrekening blijft altijd hetzelfde. Uitruil is met name interessant voor alleenstaanden of wanneer de partner zelf voldoende eigen inkomen heeft. Voor iedere euro partnerpensioen krijgt men minder ouderdomspensioen terug omdat de waarde van het partnerpensioen minder is dan de waarde van het ouderdomspensioen.
- Iedere gemaakte keuze is onomkeerbaar en na de pensioendatum zijn er geen keuzemogelijkheden meer. Dit is wettelijk gezien niet mogelijk. Anders zou iedereen alleen kiezen voor wat op dat moment het beste uitkomt (bijvoorbeeld eerst uitruil naar ouderdomspensioen op de pensioendatum en weer terugruilen naar partnerpensioen zodra iemand verwacht te overlijden) en dan valt het draagvlak weg omdat de regeling onbetaalbaar wordt.

¹ Vanaf de datum van indiensttreding geldt een drempelperiode van 2 maanden. Tijdens deze drempelperiode bouwt de werknemer nog geen pensioen op, wel is er een dekking voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico tijdens de drempelperiode. Als de werknemer na deze 2 maanden nog in dienst is, wordt er met terugwerkende kracht vanaf de datum van indiensttreding pensioen opgebouwd.

- Factoren¹ waarmee de keuzes worden berekend liggen in principe voor vijf jaar vast, maar het bestuur kan indien dit nodig wordt geacht eerder wijzigingen doorvoeren.
- Wat is de minimum leeftijd voor vervroegd pensioen? De heer Van de Velde antwoordt dat iemand op zijn vroegst vanaf 55 jaar zijn pensioen kan laten ingaan. Voor de meeste zal het pensioen dan nog niet hoog genoeg zijn om van rond te komen.
- Welke invloed heeft de EU op het pensioenfonds? De heer Molenaar antwoordt dat de EU het opgebouwde pensioen in de tweede pijler² niet mag aantasten, maar er komen wel nieuwe regels aan die vooral impact hebben op de manier waarop een pensioenfonds is georganiseerd. In veel landen is het pensioen minder goed georganiseerd dan in Nederland en komt het meeste pensioen van de overheid. Dit kan met de toenemende vergrijzing in die landen een probleem worden.

7. Klankbordgroep en pensioencommunicatie

De heer Den Dekker vertelt iets over de nieuw opgerichte klankbordgroep. Het doel van de klankbordgroep is om de binding met de achterban te versterken en het communicatiebeleid meer af te stemmen op de achterban. Zowel actieve deelnemers als gepensioneerden kunnen deelnemen aan de klankbordgroep. Tijdens de eerste bijeenkomst op 29 mei 2018 is gesproken over communicatie. Op 30 oktober 2018 om 9.00 uur bij Lloyd's Register te Rotterdam wordt een tweede klankbordgroepsbijeenkomst gehouden. Het voornaamste onderwerp zal dan zijn de nieuwsbrief. Iedereen die interesse heeft is van harte welkom om deel te nemen.

8. Rondvraag

De volgende zaken komen bij de rondvraag aan de orde:

- Heeft de komst van kennismigranten impact op het pensioenfonds? De heer Molenaar vertelt dat iedereen die een arbeidsovereenkomst heeft met Lloyd's Register in Nederland, wordt opgenomen in het pensioenfonds en pensioen gaat opbouwen. Als mensen weer terug verhuizen naar het buitenland is het nu nog moeilijk om het pensioen over te dragen. Dan is het van belang dat mensen het pensioenfonds op de hoogte houden van hun verblijfplaats, anders kan het pensioen niet worden uitgekeerd. De heer Molenaar ziet een groter probleem in het toenemende aantal flexwerkers dat geen pensioen opbouwt.
- Wat gebeurt er als het deelnemersaantal met 100 afneemt? De heer Molenaar legt uit dat het pensioenfonds in principe blijft bestaan, maar dat het fonds wel periodiek alternatieven onderzoekt, ook om zelf scherp te blijven. Als het deelnemers aantal echt te laag wordt zou een Algemeen Pensioenfonds (APF) een alternatief kunnen zijn met een onafhankelijk bestuur en een vertegenwoordiging van deelnemers in een belanghebbendenorgaan. Een Bedrijfstakpensioenfonds (BPF) heeft niet direct de voorkeur omdat je dan geen zeggenschap meer hebt

¹ Deze staan op de website van het Pensioenfonds bij: www.pensioenfondslr.nl/documenten/.

² Pensioen opgebouwd via een werkgever bij een pensioenfonds of verzekeringsmaatschappij.

over de eigen pensioenregeling. Een verzekeraar is op dit moment een duur alternatief vanwege de lage rente. De verwachting is overigens niet dat het aantal deelnemers drastisch zal dalen, dus op dit moment is een wijziging van de uitvoeringsvorm niet aan de orde.

9. Sluiting

De voorzitter bedankt iedereen hartelijk voor zijn komst en sluit om 17.41 uur de deelnemersvergadering.

Aldus vastgesteld op 2019 te Rotterdam.

Bijlage: Presentatie Deelnemersvergadering 8 oktober 2018